

DUMPSTER DIVING

MED HOPP
OM EN
BÄTTRE VÄRLD

Oavsett vad man konsumerar så hamnar pengarna hos stora företag som exploaterar människor, djur och jordens resurser. Lösningen är att konsumera så lite som möjligt. Det menar den amerikanska organisationen Freegans som vill skapa ett nytt globalt levnadssätt som inte förstör vår planet.

TEXT: EMIL SERGEL FOTO: THOBIAŠ FÄLDT

På 36:e gatan på Manhattan i New York, ett stenkast från Times Squares förtrollande neonskyltar men en hel värld därifrån, har Freegans en cykelverkstad som också fungerar som mötesplats. Det pågår en febril aktivitet och rummet är fullt av cykelslangar och reservdelar. Från en kassetbandspelare hörs sydamerikanska gitarrer och fler cykelfantaster trillar in efter hand. En av grundarna, Adam Weissman, kommer incyklandes med cykelkorgen full av kläder.

– Jag hittade en massa på vägen hit, jag ska dela ut

kläderna till hemlösa senare ikväll, säger han med andan i halsen.

Vi sätter oss ner i den bakre delen av lokalen, kall av lysrörsljus men ändå varm av gemenskap, och Adam går rakt på sak.

– Kärnan i Freegans är att vi vill skapa en bättre värld med en hållbar utveckling. Stora företag håller på att förbruka jorden, och som konsument har man ett ansvar. Konsumerar jag så bidrar jag till en exploatering av vår planet.

»Freeganism är ingen uppoffring. Det är ungefär som att sluta röka, en otrolig frihet när man väl gjort sig av med en del behov.«

Adam har inte spenderat en enda krona på varken mat, kläder eller möbler dom senaste elva åren och försöker i så stor utsträckning som möjligt ställa sig utanför det kommersiella kapitalistiska systemet.

– Jag vägrar arbeta i ett företag och spendera det jag tjänar i ett annat. Vi lär oss att rivalitet är nyckeln till framgång, som mäts i vinst och det finns ingen moralisk plikt att dela med sig till andra.

Freegans försöker erbjuda ett alternativ. Dom vill försöka få människor att inte konsumera mer än vad dom behöver och att det sociala ansvaret ska bli en naturlig del av samhället, både lokalt och globalt.

– Freeganism är ingen uppoffring. Det är ungefär som att sluta röka, en otrolig frihet när man väl gjort sig av med en del behov.

Adam och hans vänner uppfann inte freeganism, det har funnit länge över stora delar av världen. Freegan är en sam-

mansättning av "free" och "vegan", som är två grundläggande värderingar. Grundtanken i att leva som freegan är att det inte bara är fel på ett antal företag som bryter mot mänskliga rättigheter och miljölagar, utan att det är fel på hela systemet.

Många freegans känner tillhörighet till anarkismen och andra smått extrema politiska ideologier på den yttersta vänsterkanten men Adam vill inte definiera sig och freeganismen partipolitiskt.

Det finns ett antal principer som freegans lever efter. Mest känt är nog det som kallas "dumpster diving", containerdykning. Det är en protest mot allt onödigt avfall och snedfördelningen av resurser i världen. Dom hämtar mat, kläder, möbler, böcker och andra saker från andra människors avfall. Dom har också skapat något dom kallar för Freecycle, som är ett nätverk där man ger bort saker man inte längre behöver istället för att slänga bort dem. Freegans ägnar sig också åt ekologisk transport genom att lifta eller hoppa på godståg, och som en protest mot att vissa lever i lyxhus och andra på gatan så bor dom ofta i vad dom själva kallar "rent-free housing", eller husockupation. Urbana trädgårdar är en annan aktivitet, där dom helt enkelt odlar upp mark inne i New York stad, till ägarens glädje eller sorg.

– Jag brukade arbeta som investerare på en bank och köra runt i en svindyr Hummer, säger Christian Gotierrec.

Han springer omkring och spexar med alla, och hjälper till att plocka ihop rätt reservdelar till olika cyklar. Sin egen har han smyckat med plastblommor och ett antal cykelkorgar att fylla med mat och kläder.

– För ett år sen bestämde jag mig för att kolla in Freegans. Till en början tyckte jag att det var lite skruvat att ta mat ur containrar, men efter att ha pratat med dem så hoppade jag ner och hjälpte till. Sen den dagen handlar jag varken mat, kläder eller möbler längre.

Christian berättar hur han levde ett vanligt liv men att han inte såg någon mening med det. Hans väg var att komma bort från pengar. Han hittade en frihet i att inte köpa så mycket saker och spenderar nu ungefär 3 500 kronor i månaden, främst på hyra. Men till våren ska dom ockupera ett hus. ►

»Det gäller att hitta en tom byggnad, sen gör man lite research på Internet. Efter det går vi dit i byggarbetarkläder och fixar till huset så att det ser bebott ut. Om man då klarar sig ett par veckor utan att polisen vräker en så kan man bo där hur länge som helst.«

»Problemet är att människor inte inser att dom har total makt över sina liv. Vi erbjuds att dricka Coca-Cola eller Pepsi, att bli bankir eller börsmäklare eller att köra Volvo eller Toyota. Vi inser aldrig att vi är i total kontroll över våra liv och att vi verkligen kan skapa den värld vi vill leva i. Sånt ska vi inte tänka på.«

– Det gäller att hitta en tom byggnad, sen gör man lite research på Internet. Efter det går vi dit i byggarbetarkläder och fixar till huset så att det ser bebott ut. Om man då klarar sig ett par veckor utan att polisen vräker en så kan man bo där hur länge som helst.

Snabbt ner längs avenyerna. Jag och fotografen Thobias Fäldt har tilldelats två blomsterprydda cyklar och nu ska vi på dumpster tour. Adam försvinner i ett dödsföraktande tempo i den obarmhärtiga New York-trafiken, men på något sätt lyckas vi komma fram oskadda. En mataffär har slängt ut mängder med soppåsar fyllda av mat och Adam börjar gräva runt. Dom förbipasserandes dömande blickar verkar inte röra honom i ryggen. Cykelkorgarna fylls till brädden.

– Jag har ätit mat ur containrar i elva år och jag har aldrig varit sjuk. Men även om jag använder avfall så bidrar dom matprodukter jag äter till regnskogsskövling, barnarbete och luftföroreningar, säger Adam.

Finns det då någon anledning att förhålla sig kritisk till freegans?

Ja, det kan ju tyckas lite äckligt att äta bananer ur soporna, lite väl kritiskt att se alla företag som onda och det är rätt olagligt att ockupera hus. Men dom kritiska rösterna består ofta av representanter för företag som vill få människor att fortsätta shoppa.

– Problemet är att människor inte inser att dom har total makt över sina liv. Vi erbjuds att dricka Coca-Cola eller Pepsi, att bli bankir eller börsmäklare eller att köra Volvo eller Toyota. Vi inser aldrig att vi är i total kontroll över våra liv och att vi verkligen kan skapa den värld vi vill leva i. Sånt ska vi inte tänka på.

Adam ser framtiden som oviss. Han hoppas att freegans kan så ett förändringens frö och återkommer ständigt till att prata om socialt ansvar.

– Vi har ett ansvar för kommande generationer att ändra det sätt vi lever på. Förändringen är större än att byta glödlampor och köra miljövänliga bilar och vi har inte tid med en långsam övergång. Vi vandrar en ”silent death march” utan att vi märker det. Allt vi gör varje dag spelar roll. ★